

Høringsinnspill til Helse Nords utkast til regionalutviklingsplan 2035 Fra Helsepartiet

Bakgrunn: derfor trenger Norge et Helseparti

Overordnet: Helsepartiets ideologi går på kryss av de økonomiske intensjonene ved HSØs utviklingsplan

Konklusjon

Bakgrunn:

Helsepartiet ble stiftet for å sikre nordmenns behov for nødvendig helsehjelp

Helsepartiet ble stiftet i 2017 som en motpol til en helsepolitikk som ikke har sin lojalitet festet i befolkningens behov. Det er innbyggerne som eier, finansierer og behøver helsetjenesten.

Stortinget har slått fast at alle nordmenn har krav på å få nødvendig helsehjelp. Dette sikres også innbyggerne gjennom den europeiske Menneskerettighetserklæringen. Disse grunnleggende, demokratiske prinsippene brytes daglig i Norge anno 2018.

Gjennom enormt mange fortvilede henvendelser til Helsepartiet fra pasienter, pårørende og helsepersonell som opplever seg kneblet av lojalitetsplikten, registrerer vi at en avmakt og et sinne er i ferd med å bygge seg opp i deler av befolkningen. Vi ber ansvarlige myndigheter å være klar over denne utviklingen, som synes å komme som et resultat av overkjøring, manglende demokratisk forankring og frykttkultur.

Overordnet

Offentlig forvaltning bærer i økende grad preg av portvokterfunksjoner til underdimensjonerte tjenester, parallelt ser vi store investeringer i et omdømmeregime som skjuler de økende manglene. Avstanden mellom virkeligheten og kommunikasjonen spriker stadig styggere, og sårt tiltrengte midler som burde vært brukt til tjenesteskaping brukes på omdømmebygging.

Helseforetaksmodellen tillater denne utviklingen. Denne modellen er et av flere kjennetegn på New Public Management (NPM) som i økende grad preger offentlig sektor i Norge. I helsevesenet har NPM gitt spesielt grelle utslag. Der vi tidligere hadde et reelt mål i å skape anstendige, godt dimensjonerte, offentlige tjenester til befolkningen, ser vi nå mer og mer en lønnsomhetstankegang der økonomi er overordnet menneskets fysiske og mentale helsebehov.

Denne utviklingen styrker kanskje økonomien på kort sikt («sparte helseutgifter») men den svekker befolkningen som er landets viktigste ressurs. I tillegg til at den knuser livskvalitet, arbeidsevne og grunnleggende fysisk og psykisk helse hos de altfor mange med udekkede behov. Å hjelpe «de fleste» er svært ambisjonsløst, men det synes å være godt nok for dagens helsemyndigheter. Dersom Stortingets og Menneskerettighetenes krav om hjelp til hver enkelt skal tas på alvor må vi endre helsesystemene og tankene omkring hva offentlig sektor er til for. Å ha en sterk og arbeidsfør befolkning sikrer både arbeidskraft og skatteinngang. Å svekke befolkningen er svært kortsiktig «sparing».

At Helsedepartementets kostnader føres som «utgifter» og ikke som «investeringer» er en problemstilling som Legeforeningen og Sykepleierforeningen adresserte i sin rapport av 2017 om temaet (Menon Economics). For å styrke landet, befolkningen og fellesgodene er det et grunnleggende premiss at vi innser at helse er en investering – den aller mest lønnsomme i samfunnsøkonomisk perspektiv. Vi må slutte å se på helsekostnader som utgifter i bedriftsøkonomisk, snevert perspektiv. Helse er investering som gir avkastning i samfunnsøkonomien, og høyere livskvalitet hos pasient, pårørende, arbeidsliv, samfunn og derfor også for økonomien.

Helsepartiet mener at økonomi er et virkemiddel og livskvalitet er målet med all offentlig forvaltning. Ved å tenke samfunnsøkonomi fremfor kortsiktig bedriftsøkonomi ville politikere og byråkratier i mye større grad investert i raskere og bedre helsetjenester, økt forebygging og rehabilitering, samt sørget for mer forskning og rask implementering av godkjente metoder og medikamenter.

Dagens helseforetaksmodell er dyr og byråkratisk og er dårlig egnet til organisering av offentlige spesialisthelsetjenester. Det toppstyrte kvasi-markedet som er forsøkt etablert i offentlige sektor for å effektivisere denne fungerer ikke, fordi forutsetningene for en markedsmodell ikke finnes – nemlig et marked der kundene har kjøpsmakt og med denne beslutter om kvalitet og pris er konkurransedyktig. Når det offentlig både finansierer og «kjøper» alle tjenestene -altså er eneste kunde- så blir det en svært uheldig situasjon der brukere/pasienter og innbyggere ikke har noen innvirkning.

Derfor må demokratiet tre inn og korrigere den pervertering vi ser av offentlig sektor fra både høyre og venstresiden i norsk politikk. Med Helsepartiet har befolkningen en mulighet til å vise at helsepolitikken må prioriteres høyere og med større lojalitet til befolkningens behov. Foretaksmodellen er fullstendig uegnet i all offentlig virksomhet. Den er dyr, byråkratisk, omdømmefokusert og kortsiktig.

Alternativene finnes, men når byråkrati og politikere ikke evner å se utenfor dagens «normalitet» og systemer, går vi glipp av en helsetjeneste -og øvrig offentlig sektor- som kunne gitt landet mye større verdier, både økonomisk og menneskelig: Norge har råd til å få Europas friskeste befolkning. I dag har vi den sykeste; med flest både uføre og sykmeldte og med blant de lengste køene inn til spesialisthelsetjenesten.

Helsepartiets politikk er verken høyre – eller venstrevridd: den er verdibasert og peker på menneskets rett til liv og helse. Ingenting er viktigere. Ei heller for økonomien, som i dag har fått øverste prioritet. Å kunne prisen på alt, men verdien av ingenting, har skapt oss dagens situasjon. Den er ikke bærekraftig. Løsningen er ikke ytterlige innsparinger som skaper mer uhelse – men reale investeringer for å ruste opp befolkningen. Norge er heller ikke sterkere enn det svakeste ledd. I dag er vi Europas sykeste folk. Det må kalles en fallitterklæring.

Helsepartiet går inn for å vrake helseforetaksmodellen til fordel for en mer tillitsbasert forvaltningsmodell. Vi jobber for å innføre en administrativ ordning av helsetjenestene i likhet med Danmark og mange andre land, der vi har kun har ett administrasjonsnivå og ikke to. At mange offentlig ansatte statsvitere da mister jobben bekymrer oss mye mindre enn at mange pasienter i dag ikke får nødvendig helsehjelp. Vi mener at «Beslutningsforum for nye metoder» er et sykdomssymptom på de groveste systemfeilene der økonomi trumfer alle menneskelig lidelse og behov, i et inhabilt system uten lovforankring, uten normal saksgang, innsyn eller ankemulighet. Denne politiske vanskapningen gjør det behagelig å være politiker men potensielt dødelig å være pasient da forumet overkjører Stortingets grunnregel om at alle har rett til nødvendig helsehjelp. Det er ikke politikerne som trenger beskyttelse i Norge, men pasienter, pårørende og helseansatte. Helsepartiet vil i tillegg åremålsbegrense lederstillinger i administrativ helsetjeneste. All forskning peker mot at maktkonsentrasjon gjennom lengre tid korrupperer – lojaliteten forskyves fra opprinnelig mål (pasienten) til avvikende mål. Dette ser vi tydelig i maktstillinger i helseforetakene, direktorat og departementer, der den samme eliteklikken («helseadelen») dekker hverandres vedtak i doble, triple og kvadruple lederjobber. Dette er vanvittig og må stoppes. Innavl skaper groteske tilstander – nytt, friskt blod må inn og ledere må tilbake i tjenestens grunnivå for å oppleve resultatene av egne avgjørelser (lik Mayo-klinikkene i USA praktiserer). Mennesker med privilegier må ikke tror at disse tilhører dem personlig; de er midlertidig på utlån fra felleskapet og skal rulleres for å holdes skjerpet. Så også i helseledelsens mange godt betalte lederverv.

Konklusjon:

Helse Nords regionale utviklingsplan har alvorlige mangler som må bøtes på:

- 1) Denne planen må arbeides frem på nytt, med lojalitet til befolkningens helsebehov, både fysisk og psykisk.
- 2) At planen ikke ser lengre enn til 2035 er en klar svakhet – vi anbefaler en utviklingsplan med perspektiver frem til 2050.

- 3) Kapasiteten i fremtidens helsevesen må bygge på befolkningsframskrivninger, med hensyn til alder, lidelser, geografi og andre variabler som vil avgjøre hvilke sykdomsbilder vi overskuer – så må tilbudet dekkes deretter.
- 4) På sikt må norsk helsevesen legges om, til en modell der helsekostnader føres som investeringer og resultatene av tjenesten registrere «lønnsomhet» i form av økt livskvalitet, økt arbeidsevne, økte skatteinntekter og økt samfunnsdeltakelse.

For ytterligere detaljer se Helsepartiets politiske programmer «Liv og helse er viktigst»

<https://helsepartiet.no/politikk/>

Helsepartiet

Lise Askvik
Leder

Lene Haug
Leder Helsepartiet Oslo